

AgEcon SEARCH

RESEARCH IN AGRICULTURAL & APPLIED ECONOMICS

The World's Largest Open Access Agricultural & Applied Economics Digital Library

This document is discoverable and free to researchers across the globe due to the work of AgEcon Search.

Help ensure our sustainability.

Give to AgEcon Search

AgEcon Search

<http://ageconsearch.umn.edu>

aesearch@umn.edu

*Papers downloaded from **AgEcon Search** may be used for non-commercial purposes and personal study only. No other use, including posting to another Internet site, is permitted without permission from the copyright owner (not AgEcon Search), or as allowed under the provisions of Fair Use, U.S. Copyright Act, Title 17 U.S.C.*

No endorsement of AgEcon Search or its fundraising activities by the author(s) of the following work or their employer(s) is intended or implied.

Acta oeconomica et informatica 2
Nitra, Slovaca Universitas Agriculturae Nitriae, 2011, s. 53–56

SÚČASNÉ PROBLÉMY EKOLOGICKÉHO POĽNOHOSPODÁRSTVA NA SLOVENSKU ACTUAL PROBLEMS OF ORGANIC FARMING IN SLOVAKIA

Radovan SAVOV, Drahoslav LANČARIČ, Jana KOZÁKOVÁ, Patrik ROVNÝ

Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre

Slovakia has experienced positive trends in organic farming development in recent years (the area of organic land and number of ecofarms have increased). In spite of this trend there are many problems hindering further development of organic farming in Slovakia. These problems start to appear in production, continue with state support and processing operators, end up in retail markets. Negative or neutral attitude to bio products is a big problem. People named high price level, questionable quality and small range of products among big negatives of ecoproducts. Purchasing power of population limits sale of bio products and decreases return of money to producers. We analyzed the correlation of income to bio products consumption. According to Pearson (0.807), Kendall tau (0.762), Spearman (0.914) correlation coefficients we can say that there is a strong statistical correlation. This correlation refers to countries with higher income and with higher bio products consumption. There are also other problem areas such as lower state financial support, low initiative "from below" (ecofarmers associations) and high level of control. Missing infrastructure of bio products processors is a big barrier in development of Slovak organic farming. In this indicator, Slovakia (with 5 processors) ranks among the least developed EU countries. Poor knowledge of production and sale and small portfolio of products also belong among factors inhibiting development of organic farming in Slovakia. However, the fundamental problem is higher level of production costs compared to conventional farming. Thus, there is lower possibility of competitiveness with higher price in the market. Our research confirmed that costs are 42% (wheat) and 34% (corn) higher in organic farming compared to conventional farming.

Key words: organic farming, problems, costs, correlation, consumption, subsidies

Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje alternatívnu formu hospodárenia na pôde k intenzívnemu systému. Ide o zachovanie prirodzenej úrodnosti pôdy bez použitia agresívnych anorganických hnojív, herbicídov, pesticídov a o snahu samoregulácie pestovania. Nie je však možné nahradiť celú konvenčnú výrobu ekologickou. Základom ekologického poľnohospodárstva je návrat k prírode a z neho vyplývajúci zdravší život, ktorý zahŕňa aj konzumáciu zdravších produktov bez chémie. Ide zároveň aj o ochranu prostredia, v ktorom žijeme. Jednou zo základných priorít Spoločnej poľnohospodárskej politiky ja aj podpora ekologického poľnohospodárstva v členských krajinách EÚ. Existuje však mnoho prekážok, ktoré bránia plnému rozvoju ekologického poľnohospodárstva na Slovensku. Medzi ne patrí najmä vysoká cena ekoproduktov vyplývajúca z vysokých výrobných nákladov, negatívny alebo neutrálny postoj zákazníkov k bioproduktom, a z neho vyplývajúci nízky dopyt, nižšia úroveň podpory štátu a chýbajúca infraštruktúra spracovateľov bioproduktov na Slovensku.

lačné koeficienty. Pearsonov korelačný koeficient, ktorého výsledky boli overené aj pomocou Kendallovho tau a Spearmanovho korelačného koeficientu. Na výpočet bola použitá trial verzia softvéru SPSS 17.0. Pri komparácii nákladov a produkcie ekologického a konvenčného systému hospodárenia boli vybrané dve plodiny (pšenica a kukurica). Na výberovom súbore piatich ekologických producentov (kritériami bola ochota spolupráce, prevádzkovanie ekologickej rastlinnej výroby aspoň päť rokov, umiestnenie RV v KVO) sme porovnali produkciu ($t \cdot ha^{-1}$), náklady ($€ \cdot t^{-1}$ a $€ \cdot ha^{-1}$). Údaje boli porovnávané s priemernými hodnotami KVO konvenčnej RV získané z VÚEPP. Ďalej boli využité metódy analýzy a syntézy pri zozbieraní a hodnotení jednotlivých problémových oblastí ekologického poľnohospodárstva. Na získanie informácií bola použitá aj metóda riadeného rozhovoru s ekofarmármi, ktorý tak poskytli svoj pohľad na danú problematiku. Boli použité aj informácie a podklady z VÚEPP, ÚKSUPu, Eurostatu a dostupnej literatúry.

Materiál a metódy

Cieľom článku je identifikovať základné problémy ekologického poľnohospodárstva, ktoré brzdia jeho rozvoj na Slovensku. Parciálnym cieľom je rozprúdiť názorovú diskusiu na jednotlivé problémy, pretože informácií o ekologickom poľnohospodárstve je veľmi málo. To má priniesť nové poznatky, vedomosti a nové názory do danej problematiky. Vo výskume bola využitá metóda komparácie pri porovnávaní úrovni štátnych podpôr do ekologického systému hospodárenia. Na výpočet miery tesnosti závislosti medzi spotrebou bioproduktov a priemerným ročným príjmom v krajinách Európskej únie boli použité kore-

Výsledky a diskusia

Problémy rozvoja ekologického poľnohospodárstva na Slovensku

Aj napriek tomu, že v poslednom období nastal rozmach a značne sa zvýšil podiel ekologicky obhospodarovanej pôdy, existujú príčiny nie práve najlepšieho postavenia ekologického poľnohospodárstva na Slovensku. Keďže má ekologická výroba na Slovensku dobré predpoklady, je potrebné poukázať na príčiny a možné zlepšenia. Príčiny, ktoré tu budú popísané, spôsobili, že trhový podiel biopotravín na Slovensku nedosahuje ani jedno percento. Tieto problémy vychádzajú z riadenia poľnohospodárskych podnikov, organizácie trhu, politiky štátu,

riadenia štátnych orgánov a zo strany verejnosti. Za najdôležitejšie faktory rozvoja ekologického poľnohospodárstva a zároveň jeho problémy v SR považujeme nasledovné skutočnosti.

1. Postoj zákazníkov k biopotravinám

Na Slovensku stále prevláda negatívny alebo neutrálny postoj zákazníkov k produktom ekologického poľnohospodárstva. Ľudia nedostatočne dôverujú bioproduktom a radšej siahnu po alternatíve z konvenčného poľnohospodárstva. To je jeden z dôvodov, že na Slovensku je nízky odbyt a prevláda exportná orientácia bioproducentov. Takmer celá produkcia smeruje do zahraničia. Export je nasmerovaný najmä do Talianska, Rakúska, Nemecka, Anglicka, Holandska a Švajčiarska. Naopak, najviac bioproduktov dovážame z Českej republiky. Ľudia za najväčšie negatívne bioproduktov považujú (Drímajová, 2004):

- vysokú cenu v porovnaní s konvenčnými potravinami,
- obmedzený sortiment,
- možnú zvýšenú kontamináciu mikróbmi a možný obsah prírodných toxických látok (alkaloidy, mykotoxíny),
- otáznu technologickú kvalitu,
- menšiu dostupnosť.

Naopak za ich najväčšie prednosti, prečo by ich kupovali, považujú spotrebiteľia nasledovné motívy:

- produkty sú zdravšie,
- lepšia chuť a kvalita,
- biopotraviny sú trendové, predstavujú nový trend vo výžive,
- ochrana životného prostredia,
- podpora ekologického poľnohospodárstva.

Aj napriek týmto zákazníkom vnímaným prednostiam prevláda u ľudí konzervatívnosť a uprednostňovanie potravín vyrobených z produktov konvenčného systému. Biopotraviny vyhľadávajú najmä spotrebiteľia s vyšším vzdelaním, ženy a rodiny s malými deťmi (Verbeke, 2005).

2. Kúpyschopnosť obyvateľstva

To je jeden z najväznejších problémov pri rozvoji ekologického poľnohospodárstva na Slovensku. Nízke príjmy zapríčínajú nízky záujem a nedostatočný dopyt po produktoch z ekologického systému hospodárenia. To má následne dopad na štruktúru a množstvo produkcie biovýrobcov. Tí vyrábajú iba toľko, koľko je trh schopný absorbovať. Ľudia sa rozhodujú pri nákupe prevažne na základe ceny a kvality. Cena bioproduktov je však častokrát niekoľkonásobne vyššia ako pri výrobkoch z konvenčného poľnohospodárstva. Aj keď je kvalita a nutričná hodnota bioproduktov vysoká, ľudia ju takto nevnímajú a často je pre nich otázna. Preto sa biovýrobcovia orientujú na zahraničný trh, kde je povedomie o bioproduktoch a kúpyschopnosť na neporovnateľne vyššej úrovni.

Tabuľka 1 Korelačné koeficienty závislosti spotreby biopotravín od príjmu

	Pearsonov	Kendallov tau	Spearmanov
Korelačný koeficient (1)	0,807	0,762	0,914

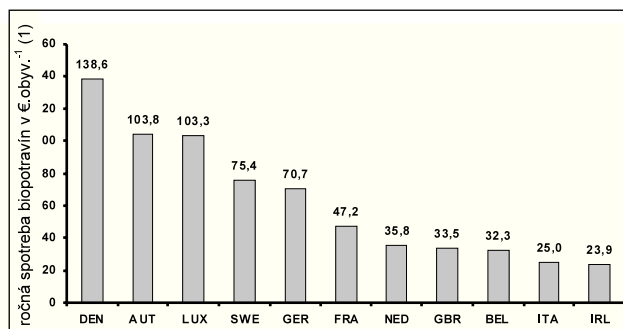
Zdroj: vlastné výpočty

Source: own results

Table 1 Correlation coefficients of bio products consumption and income (1) correlation coefficient

Uskutočnili sme preto analýzu, či existuje závislosť spotreby biopotravín v jednotlivých krajinách EÚ od priemernej výšky príjmu. Výsledky korelačných koeficientov sú uvedené v tabuľke 1. Výška Pearsonovho korelačného koeficientu 0,807 dokazuje silnú štatistickú závislosť spotreby biopotravín od príjmu v danej krajine. Táto závislosť je priamoúmerná. V ukazovateli spotreby biopotravín sú v popredí krajiny, kde sa zarába viac.

Spotrebiteľia v týchto krajinách majú väčšiu ochotu a schopnosť kupovať síce kvalitné a zdravé, ale spravidla drahšie potraviny. Je tomu tak aj na Slovensku, kde vysoká cenová hladina bioproduktov nie je pokrytá dostatočným príjmom a vytvára minimálny dopyt, ktorý je jednou z hlavných príčin neexistencie spracovateľského sektora. Výsledky sme potvrdili aj výpočtom neparametrickej korelácie prostredníctvom Kendallovho tau a Spearmanovho korelačného koeficientu. Kendallovo tau dosiahlo hodnotu 0,762 a Spearmanov korelačný koeficient dokonca 0,914. Oba výsledky v plnom rozsahu potvrdili predchádzajúce závery. Na obrázku 1 sú zobrazené krajiny EÚ s najväčšou spotrebou biopotravín na jedného obyvateľa za rok 2009.

Obrázok 1 Ročná spotreba biopotravín vo vybraných krajinách EÚ v roku 2009

Zdroj: Eurostat, FIBL, organicworld.net (2009)

Figure 1 Consumption of bio products in selected countries of EU in 2009

Source: Eurostat, FIBL, organicworld.net (2009)

(1) consumption of bio products in €/inhab.

3. Nízka úroveň dotačnej politiky

Väčšina farmárov produkujúcich výrobky ekologického hospodárstva je závislá od pomoci poskytovanej zo strany štátu a EÚ. Ide o kompenzáciu za používanie šetrných technologických postupov, ktoré sú ekonomicky náročnejšie. Ak je táto kompenzácia nízka, musí sa tento dopad odraziť v cenách, a tak sa len ťažko stáva konkurenciou oproti konvenčnému poľnohospodárstvu. Podpora zo strany štátu a EÚ by nemala byť zúžená iba na poskytovanie dotačných prostriedkov, ale mala by v sebe zahŕňať aj informovanie spotrebiteľov, osvetu verejnosti v oblasti vplyvu ekologických technologických postupov na životné prostredie a posilnenie výskumu ekologického poľnohospodárstva a výrobných metód.

Pre porovnanie uvádzame dotácie na hektár ekologickej poľnohospodárskej pôdy v SR a vo vybraných krajinách EÚ. Toto porovnanie zachytáva tabuľka 2. Ide o platby na hektár plochy po konverzii.

Tabuľka 2 Podpora ekologickej výroby vo vybraných krajinách v €/ha⁻¹

	SVK	CZE	LAT	EST	AUT	GER
Orná pôda (1)	130	165	108	119	327	170
Zelenina, liečivé, koreninové a aromatické rastliny (2)	450	601	357	350	508	300
Ovocné sady, vinohrady (3)	570	905	419		800	720
Trvalé trávne porasty (4)	82	76	138	88	250	170

Zdroj: UKSUP, PRV 2007 – 2013, eagri.cz, organicworld.net

Source: ÚKSUP, PRV 2007 – 2013, eagri.cz, organicworld.net

Table 2 Subsidies for organic farming in selected countries in €/ha⁻¹ (1) arable land, (2) vegetables, aromatic plants, (3) gardens and vineyards, (4) permanent grassland

Z tabuľky 2 vyplýva, že na všetky druhy ekologickej poľnohospodárskej pôdy (okrem TTP) dostávajú slovenskí ekofarmári menšiu podporu ako je tomu v Českej republike. Na hektár orných pôd dostávajú českí farmári až o 27% viac finančnej podpory, ako je tomu na Slovensku. Markantnejší je rozdiel pri zelenine, ovocných sadoch a vinohradoch, kde je štátna podpora v Čechách vyššia až o 33% (zelenina), resp. 59% (ovocné sady, vinohrady). Ak sa nezlepší podporná politika na Slovensku, zrejme nepoklesnú ani ceny bioproduktov a zostanú na nedosiahnuteľnej úrovni pre bežných spotrebiteľov, ktorí tak budú vytvárať iba slabý dopyt po produktoch ekologického poľnohospodárstva. Čo sa týka ostatných krajín, tak môžeme vidieť, že podpora na Slovensku je veľmi podobná tomu, ako to je v Estónsku a naopak neporovnateľne nižšia ako v Rakúsku a Nemecku.

4. Slabá iniciatíva zdola

Nemožno všetky problémy ekologického poľnohospodárstva „zvalovať“ na štát. Iniciatívu v mnohých krajinách EÚ, kde je ekologický systém hospodárenia veľmi dobre rozvinutý, prebrali v prvopočiatoch rozvoja environmentálni aktivisti a združenia. Tí boli hybnou silou rozvoja a zabezpečovali podmienky na zvýšenie povedomia o ekologickej produkcii a jej prednostiach a vytvárali tlak na štátne inštitúcie zabezpečujúce podporu ekofarmárov. Kým sa na Slovensku ekologické poľnohospodárstvo budovalo zhora (zo strany štátu), v krajinách s väčším podielom ekologickej poľnohospodárskej výroby sa štát iba pripojil k ekoaktivistom a budoval sa systém zdola. Celé organizácie, medzi ktorými boli aj ekofarmári, presadzovali myšlienku hospodárenia s pocitom zodpovednosti k zachovaniu čistoty prostredia a najmä pôdy, pretože tá je jednou zo základných zložiek životného prostredia a nenahraditeľným prírodným zdrojom pre nové generácie. K týmto iniciatívam sa potom štát pridával racionálnou a rozvojovou politikou v oblasti tvorenia legislatívy a dotačnej politiky. Tento prístup zdola na Slovensku výrazne chýba, aj keď existujú určité zárodky čínorodých ekologických organizácií.

5. Vysoký stupeň kontroly a administratívy

Kontrola je nevyhnutnou súčasťou ekologického poľnohospodárstva. Je potrebné, aby boli dodržiavané všetky princípy a zásady ekologickej poľnohospodárskej výroby a spracovania bioproduktov. Avšak vysoká miera kontroly a prílišná administratíva vedú k odrádzaniu poľnohospodárov k zahájeniu ekologického systému hospodárenia. Hlavným orgánom v SR vykonávajúcou kontrolnú funkciu v ekologickom poľnohospodárstve je Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky (ÚKSUP). Jeho hlavná úloha spočíva v nasledovných činnostiach:

- vedie register ekologického poľnohospodárstva,
- vydáva oprávnenie inšpekčnej organizácii na výkon inšpekcie a certifikácie v ekologickom poľnohospodárstve,
- vykonáva dozor nad inšpekčnou a certifikačnou činnosťou,
- rozhoduje o registrácii do ekologického poľnohospodárstva a vydáva osvedčenia,
- zastupuje SR na zasadaniach pre oblasť ekologického poľnohospodárstva v orgánoch EÚ,
- ukladá sankcie za porušovanie ustanovení platných pre ekologické poľnohospodárstvo,
- zostavuje zoznamy prípravkov na ochranu rastlín, hnojív a pôdnych pomocných látok povolených do ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Kontrolou a certifikáciou v ekologickom poľnohospodárstve sa zaoberá aj inšpekčná organizácia Naturalis SK, s. r. o, ktorá

je oprávnená výkonom kontroly a certifikácie u prevádzkovateľov zaradených do ekologickej poľnohospodárskej výroby. Túto činnosť vykonáva na základe oprávnenia, ktoré vydal ÚKSUP v súlade s platnou legislatívou o ekologickom poľnohospodárstve a prideliť jej kód certifikačnej organizácie SK-02-BIO. Je jedinou inšpekčnou a certifikačnou organizáciou na Slovensku. Vydáva 8 typov certifikátov:

- certifikát bioproduktu,
- certifikát produktu v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo,
- certifikát biopotraviny,
- certifikát potraviny v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo,
- certifikát biokrmiva,
- certifikát krmiva vhodného do ekologického poľnohospodárstva,
- certifikát bioosiva,
- certifikát osiva v konverzii na ekologické poľnohospodárstvo.

6. Chýbajúca infraštruktúra spracovania bioproduktov na potraviny

Keďže absentuje spolupráca so spracovateľmi na Slovensku, prevláda exportná orientácia biovýrobcov. Väčšina bioproduktov ide na vývoz a až tam sa z nich spracovaním stávajú biopotraviny, čo má za následok stratu pridanej hodnoty na Slovensku. Na Slovensku ešte nie je dostatočne vybudovaná infraštruktúra farmár – spracovateľ – trh – zákazník za podpory štátnych organizácií. Ďalší rozvoj ekologického poľnohospodárstva nemôže byť budovaný iba smerom na zahraničné trhy, pretože export do zahraničia býva často nestabilný. Je preto nevyhnutné vybudovať vnútorný trh, ktorý bude disponovať parametrami akceptovanými výrobcom, spracovateľom aj spotrebiteľom. Ak bude tento trojuholník fungovať a farmári budú efektívne využívať zdroje z rozumne stanovenej dotačnej politiky štátu, tak potom môže na Slovensku dôjsť k skutočnému rozmachu ekologického poľnohospodárstva a dosiahnutiu komerčných úspechov v širšom spektre. Porovnanie počtu spracovateľov v jednotlivých členských krajinách EÚ je uvedené v tabuľke 3. Z nej vyplýva, že Slovensko patrí medzi krajiny s najnižším počtom spracovateľov bioprodukcii.

Tabuľka 3 Počet spracovateľov ekologických produktov v krajinách EÚ

Krajina (1)	GBR	GER	AUT	FRA	ITA	ESP	NED
Počet spracovateľov (2)	542	540*	420*	391	383	223	151
Krajina (1)	DEN	SWE	GRE	CZE	BEL	FIN	HUN
Počet spracovateľov (2)	131	128	96	63	57	53	30
Krajina (1)	IRL	POR	POL	SLO	LAT	SVK	LUX
Počet spracovateľov (2)	22	20*	17	8	6	5	4*
Krajina (1)	ROM	LTU	EST	BUL	CYP	MLT	EÚ
Počet spracovateľov (2)	3	2	2	–	–	–	3162

Zdroj: Eurostat

* odhadované údaje

Source: Eurostat

* estimated data

Table 3

Number of certified operators processing products from organic farming
(1) country, (2) number of operators processing products from organic farming

7. Nedostatočné znalosti pri výrobe a predaji bioproduktov

Iba malé množstvo farmárov má dobré znalosti, resp. aj skúsenosti z produkcie v ekologickom systéme hospodárenia. Aj keď je nutné podotknúť, že v tejto oblasti sa farmári neustále zlepšu-

Tabuľka 4 Komparácia produkcie a nákladov výroby v ekologickom (EP) a konvenčnom systéme (KP) hospodárenia

	Pšenica ozimná (1)			Kukurica na zrno (2)		
	KP (3)	EP (4)	rozdiel (5) (KP – EP)	KP (3)	EP (4)	rozdiel (5) (KP – EP)
Produkcia v t.ha ⁻¹ (6)	4,85	4,18	0,67	6,76	6,45	0,31
Náklady v €·t ⁻¹ (7)	148,7	210,9	-62,2	117,5	157,2	-39,6
Náklady v €·ha ⁻¹ (8)	721,2	881,6	-160,4	794,4	1 013,6	-219,2

Zdroj: vlastný výskum a VUEPP

Source: own research and VUEPP

Table 4 The comparison of production and costs in organic and conventional farming(1) wheat, (2) corn, (3) conventional farming, (4) organic farming, (5) difference, (6) volume of production in t.ha⁻¹, (7) costs in €·t⁻¹, (8) costs in €·ha⁻¹

jú a snažia sa aplikovať nové moderné šetrné technologické postupy vhodné pre ekologické poľnohospodárstvo, tak problém v oblasti znalostí je aj na strane zákazníkov. Tu je preto potrebné spojenie síl štátu, ekofarmárov a ekologických združení pre vylepšenie spôsobu osvetly a informovanosti o bioproduktoch. Niektoré kampane síce už prebehli, ale neprinesli radikálny úspech. Je potrebné zamerať sa najmä na výhody a pozitíva ekologického systému poľnohospodárstva s dodatkom finančnej podpory pre začínajúcich ekofarmárov. Len tak ich možno priťahovať a rozšíriť tak rady ekovýrobcov. Pre zákazníkov je potrebné upriamiť pozornosť na zdravé potraviny a priaznivý dopad konzumácie ekopotravín pre ľudské zdravie. Preto je potrebné dbať aj na marketing bioproduktov, ktorý má mnohé špecifiká. Najväčšie sú najmä v produktovej politike, kde sa ponúka rozličný produkt, ale s vyššími úžitkovými hodnotami a v cenovej politike, ktorá musí zohľadňovať príjmy zákazníkov, ale aj vysoké výrobné náklady bioproducentov. Dôležitou súčasťou však hneď na začiatku musí byť správne urobená segmentácia zákazníkov a určenie si cieľových skupín a následne zameranie prvkov marketingového mixu presne na mieru a zvolenie vhodnej marketingovej komunikácie, pretože najmä z hľadiska ceny nie je bioprodukt určený pre všetkých zákazníkov. Je nevyhnutnosťou, aby producenti biopotravín uplatňovali spoločný marketing. Na zväzovanie sa dáva vybudovanie novej modernej organizácie, ktorá by zastrešovala všetky marketingové aktivity spojené s predajom biopotravín.

8. Úzky sortiment bioproduktov

Sortiment biopotravín na slovenskom trhu je do značnej miery obmedzený, čo môže byť ďalším problémom pri rozvoji ekologického poľnohospodárstva. Zákazník tak má možnosť vyberať si iba z určitých produktových radov, v ktorých však je len minimálna konkurencia a aj keby si chcel vybrať z viacerých alternatív, na výber veľa nemá a musí si kúpiť príslušný výrobok. Keďže je technologický proces pri výrobe bioproduktov výrazne náročnejší ako v konvenčnom systéme, tak na pulty v obchodoch prichádzajú prevažne výrobky menej náročné na spracovanie a finalizáciu. Ide najmä o múky, vložky, cereálie, prípadne zeleninu a ovocie. Už v menšej miere sú zastúpené mäsové výrobky, ovocné šťavy, či mlieko a mliečne výrobky.

9. Vysoké náklady na výrobu

Ekologickí farmári produkujú svoje bioprodukty s vyššími nákladmi ako v konvenčnom systéme. Je to dôsledok vyššej závislosti od prírodných podmienok a zaangažovania väčšieho množstva pracovných síl do výrobného procesu. V dôsledku nepoužívania chemických prostriedkov vo výrobe často sa znižuje objem produkcie, takže jednotkové náklady rastú. Ďalším dôvodom vysokých nákladov je sezónna spracovanosť, keďže sa produkcia neskladuje chemicky a musí sa pravidelne kontrolovať. To sú všetko príčiny vysokých nákladov v ekologickom systéme hospodárenia, ktoré sa následne musia premietnuť aj do cien na trhu bioproduktov.

Pre lepšiu ilustráciu uvádzame výsledky nášho výskumu realizovaného v poľnohospodárskych podnikoch z kukuričnej výrobnéj oblasti. V tabuľke 4 sú uvádzané náklady ako aj produkcia ekofarmárov, ktorá je komparovaná s výsledkami konvenčného poľnohospodárstva (priemer KVO). Jednotkové náklady na výrobu pšenice pestovanej ekologickým systémom sú až o 42% vyššie v porovnaní s konvenčnou výrobou. Pri pestovaní kukurice sú náklady vyššie o 34 %.

Súhrn

Slovensko zaznamenalo v rozvoji ekologického poľnohospodárstva v poslednom období pozitívny trend zvyšovania výmery ekologickej poľnohospodárskej pôdy a počtu ekofariem. Aj napriek tomu existuje mnoho problémov, ktoré bránia ešte väčšiemu rozmachu ekologického poľnohospodárstva na Slovensku. Sú to problémy, ktoré vychádzajú od ekoproducentov vo výrobe, pokračujú podporou štátu a spracovateľským priemyslom a končia u zákazníkov na trhu. Problémom je pomerne negatívny resp. neutrálny postoj zákazníkov k bioproduktom. Ľudia za najväčšie negatívne bioproduktov považujú vysokú cenu, otázku kvalitu a úzky sortiment. Kúpyschopnosť obyvateľstva tiež do značnej miery limituje predaj bioproduktov a tým aj vrátenie peňazí do výroby. Skúmali sme závislosť spotreby biopotravín od výšky príjmu v jednotlivých krajinách EÚ. Na základe Pearsonovho (0,807), Kendallovho tau (0,762) a Spearmanovho (0,914) korelačného koeficientu poukazujeme na štatisticky silnú závislosť, ktorá poukazuje na to, že v krajinách, kde je úroveň príjmov vyššia, je aj spotreba biopotravín na jedného obyvateľa vyššia. Medzi ďalšie problémové oblasti považujeme nižšiu úroveň dotačnej podpory, slabú iniciatívu zdola, vysoký stupeň kontroly. Veľkým problémom je aj chýbajúca infraštruktúra spracovania bioproduktov, kde sa Slovensko s piatimi spracovateľmi dostalo na jedno z posledných miest EÚ. Nedostatočné vedomosti v oblasti výroby a predaja bioproduktov, úzky sortiment sú tiež faktormi, ktoré spomaľujú vývoj ekologického poľnohospodárstva na Slovensku. Základným problémom je však vyššia nákladová náročnosť výroby bioproduktov oproti konvenčnému poľnohospodárstvu a s vyššou cenou tak predstavuje nižšiu konkurencieschopnosť. Výskum na pšenici a kukurici pestovanej v KVO potvrdil, že jednotkové náklady sú až o 42% (pšenica) resp. 34% (kukurica) vyššie v ekologickom systéme v porovnaní s konvenčným pestovaním.

Kľúčové slová: ekologické poľnohospodárstvo, problémy, náklady, korelácia, spotreba, podpora

Literatúra

Akčný plán rozvoja ekologického poľnohospodárstva v Slovenskej republike do roku 2013. [cit. 2009-12-01]. Dostupné na internete: